

OP SCHERP GEZET

Vrienden durven je scherp te houden. Ze helpen je, ook wanneer ze een pijnpunt benoemen. Gerdo Kuiper en Erik-Jaap Scheer wijzen elk op drie gevoelige plekken in het omgevingsbeleid.

DE HOEDER VAN ALGEMEEN BELANG

Gerdo Kuiper is docent recht en lector Recht & Rechtvaardigheid aan de Hogeschool Leiden. Samen met de provincie Zuid-Holland en de gemeente Alphen aan den Rijn zette hij Living Lab Omgevingswet op, om studenten in de praktijksituatie voor te bereiden op de Omgevingswet.

1 BURGERBELANG VS. PROJECTONTWIKKELAAR

“De Omgevingswet geeft meer ruimte voor invulling van de leefomgeving. Met meer verantwoordelijkheid voor burger en projectontwikkelaar en een meer faciliterende rol voor de overheid. Aan wie komt dit ten goede? Over de projectontwikkelaar maak ik me geen zorgen: die ziet zijn kansen, omdat met de Omgevingswet de overheid meer kan schuiven met normen. Het mengpaneel. Mijn zorgen zitten bij de betrokkenheid van bewoners. Mijn beeld is dat er veelal met nieuwe middelen, maar vanuit een traditionele gedachte, naar participatie wordt gekeken. Onder andere David van Reybrouck schreef erover rond deliberatieve democratie: via collectieve beraadslaging formuleren mensen concrete, rationele oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken op basis van informatie en argumentatie. Kortom, wees waakzaam voor overactieve projectontwikkelaars en doe écht aan participatie. Wees hoeder van het algemeen belang. Je wilt niet dat projectontwikkelaars of een meerderheid van burgers onvoldoende rekening houden met minderheidsbelangen.”

2 DEJURIDISERING

“De Omgevingswet is twintig procent juridische en tachtig procent cultuurverandering. Ambtenaren die gewend zijn aan het gelijkheidsbeginsel hebben moeite om maatwerk te leveren. Binnen opleidingen – de leverancier voor ambtenaren – geldt hetzelfde: een stagebegeleider bij een omgevingsdienst zei dat ze onze hbo-jurist eerst moest dejuridiseren. Vanuit de opleiding HBO-Rechten zijn we bezig met deze breed opgeleide hbo-jurist met ethische en sociale vaardigheden, maar het duurt vijf tot zeven

jaar voordat je studenten hebt die zodoende in maatwerk kunnen denken. Natuurlijk, er zijn niet voor niets regels, die geven rechtszekerheid. Je moet een balans vinden. Zo zouden wij ook graag ambtenaren willen trainen.”

3 UNIFORM STELSEL

“Het digitale stelsel wordt belangrijk binnen de Omgevingswet. Die moet voor transparantie zorgen richting gebruikers. Ik zie allerlei gemeenten druk bezig. Ik vraag me af of daarin wel uniformiteit komt. Snapt de gebruiker het straks ook nog? Wordt het wel één overheid?”

kennen. Kennis hiervan is nodig, maar ook een cultuurverandering. De gemeenteraad moet uiteindelijk durven loslaten en middels bijvoorbeeld het toepassen van het mengpaneel de benodigde ruimte bieden. In gemeenten waar dit moeilijk ligt, zie je nu ‘omgevingsplannen’ ontstaan die meer beperkingen met zich mee brengen dan de bestemmingsplannen in de oude stijl. Die zitten gewenste ontwikkelingen juist in de weg. Uiteindelijk is politieke moed nodig om op het mengpaneel te schuiven. Wil je als provincie je ambities snel bereiken, dan is het verstandig een gemeente hierin te stimuleren en te ondersteunen.”

2 INFORMEER PROJECTONTWIKKELAARS

“Naast het bevoegd gezag is de initiatiefnemer zeer bepalend in het wel of niet benutten van het instrumentarium. Die is nog maar beperkt op de hoogte van de werking en bedoeling van de Omgevingswet en voelt zich nog weinig betrokken. Voor projectontwikkelaars gelden ook andere prioriteiten, zoals de stikstofproblematiek. Toch moeten zij zich gaan voorbereiden, ook vanwege de lange termijn van ruimtelijke procedures. Niet alle procedures die nu worden opgestart, zullen onder het overgangsrecht vallen. Voor de juiste kennis en Omgevingswet-mentaliteit is nog een inhaalslag nodig. Onze trainingen zijn hier dan uitgebreider op afgestemd.”

3 ZEKERHEID

“Gaat de Omgevingswet nu 1 januari 2022 in? Anders horen we dat liever nu van de minister. Vanuit de markt is er wat wantrouwen, doordat de wet al een paar keer is uitgesteld en er weinig tijd beschikbaar is om met het DSO te oefenen. Opnieuw uitstel heeft impact op gestarte ruimtelijke procedures. Gemeente en ontwikkelaar hebben tijdig zekerheid nodig voor de best passende procedure.”

POLITIEKE MOED STIMULEREN

Erik-Jaap Scheer is directeur-eigenaar van Mees Ruimte & Milieu, een adviesbureau op het gebied van omgevingsrecht. Het is een van de plekken waar studenten van de Hogeschool Leiden aan de slag gaan voor het LivingLab Omgevingswet, dat de provincie mede heeft opgezet.

1 KIEZEN VOOR MAATWERK

“De Omgevingswet richt zich op het vinden van een goede balans tussen het beschermen en het benutten van de fysieke leefomgeving. Daarom bevat het kernbegrippen zoals ‘lokaal maatwerk’ en ‘snellere en integrale besluitvorming’. Wordt hiervan straks echt gebruikgemaakt? De huidige Wro en Wabo kennen al veel instrumenten voor snellere procedures en flexibiliteit en maatwerk in besluitvorming. Hiervan wordt vaak niet goed gebruikgemaakt. Gemeenteraden bepalen hoe de mogelijkheden benut worden. Bij de meeste heb ik de indruk dat ze de huidige mogelijkheden en die onder de Omgevingswet niet goed